

PINTURA MUSICADA
ANTONI MIRÓ

MUSEU ANTONIO FERRI

Octubre 2022 - Gener 2023

BOCAIRENT

ANTONI MIRÓ, PINTURA MUSICADA

Compondre o interpretar música és musicar l'emoció i l'experiència social. Aquesta és la substància compartida entre totes les arts, també entre música i pintura. Musicar pintura i pintar música, per tant, formen part de l'exercici de plasmació d'aquesta emoció i experiència social igual com pintar un paisatge, pintar un poema o pintar pintura. Les arts —totes— són en definitiva sinestèsiques: en el treball d'escotar colors i veure sons, de palpar sabors i tastar textures.

La relació entre música i pintura ve de molt lluny però es fa més estreta durant el romanticisme, com a font d'inspiració mútua, i floreix amb l'impressionisme musical de Debussy on la música frega l'art pictòric: «La música és l'aritmètica del so, com l'òptica és la geometria de la llum», va dir.

Apareix, en aquell moment, la necessitat d'explicar tècnicament aquesta relació: l'analogia entre harmonia i espai, to i perspectiva, melodia i línia, timbre i color... Un corpus de termes compartits on ja no és estrany que Wagner o Chopin parlaren de color i de llum referits a la música.

Klee (pintor i violinista) i Kandinsky (pintor i violoncellista) anaren un pas més enllà en la teorització i plasmació d'aquesta relació. Kandinsky, va arribar a l'abstracció en la pintura amb la música, amb el so com a mitjà a través del qual es desenvolupen conceptes abstractes que som capaços d'aprehendre, conceptes no tangibles que ens comuniquen amb les emocions.

Tot i que la música i la pintura habiten dimensions diferents —la música el temps i la pintura l'espai— ens trobem davant de dues de les arts més semblants i complementàries. Per això tenim Debussy pintant amb música i Kandinsky musicant amb pintura. Tenim *L'illa dels morts* d'Arnold Böcklin musicada per Serguéi Rajmáninov o *Quadres per a una exposició* de Müssorgski inspirada en una exposició pòstuma de Viktor Hartmann. I a la inversa tenim *El violinista* de Marc Chagall inspirada en Txaiovski.

En aquesta compilació *Antoni Miró, pintura musicada* tenim, a més, la paraula. Tot i que com deia Debussy «la música comença on les paraules es mostren impotents», la cançó com a gènere musical va íntimament lligada al text. Hem d'entendre la veu, per suposat, com un instrument més, però també la paraula, la fonètica i el significat com un element més de la musicació. I cada llengua és un instrument diferent per a sonar matisos diferents, per això no ens podem permetre deixar-ne morir cap d'elles.

Parlem de musicar un text literari quan componem expressament una obra musical on un text literari preexistent pugui ser cantat o dit. Des del punt de vista de la cançó com a gènere, musicar una pintura seria compondre una lletra i una música expressament perquè aquesta pintura siga cantada. Amb les cançons tenim per una banda l'abstracció de la música i per l'altra els sons convertits en paraules que permeten descriure allò tangible. Allò abstracte i allò definit indestruïbles. En definitiva, desbordar la dimensió de l'espai en la pintura i fer-la passar a la dimensió temporal de la música acompanyada per l'element narratiu del text, figuratiu o simbòlic.

La relació de la cançó amb la pintura tampoc no és nova. Igualment com trobem influències de la cançó popular en Kahlo, trobem la pintura i els pintors en la cançó popular: *Vincent* de Don McLean amb referències a *La nit estelada* de Van Gogh; *Fourteen Black Paintings* de Peter Gabriel inspirada en 14 pintures de Rothko; *Andy Warhol* de David Bowie; *Pictures of Matchstick Men* d'Status Quo sobre l'obra de L. S. Lowry; *Magritte* de John Cale; *Óleo de mujer con sombrero* de Silvio Rodríguez sobre Chagall...

Antoni Miró, pintura musicada és, però, un exercici poc habitual: músics i cantants conjurats per a crear nou cançons inspirades en nou quadres d'un mateix pintor en diferents moments de la seua trajectòria. En a penes dos mesos de l'estiu de 2018 vam bastir un estudi musical de l'obra d'Antoni Miró. Una mirada musical conformada per diversos estils i accents: Mara Aranda, Pau Alabajos, El Diluvi, Cesk Freixas, Miquel Gil, Lu Rois, Mireia Vives i Borja Penalba, Júlia i qui escriu aquestes línies. És, evidentment, un mapa incomplet resultat de l'oportunitat i del moment però obert, com moltes de les sèries del pintor, a ser completada amb noves musicacions. Hem inclòs també les veus dels actors Francesc Anyó i Pepa Alòs que interpreten textos poètics d'Isabel-Clara Simó, Josep Piera, Marc Granell

i Ovidi Montllor que parlen del pintor i la seua obra. No podem oblidar autors com Salvador Jàfer, Martí i Pol, Espriu, Estellés, Pérez Montaner, Joan Valls, Jordi Botella, Rodríguez-Bernabeu, Rafael Alberti, o tants d'altres que han dedicat versos al món pictòric d'Antoni Miró. I cal fer menció especial a la cançó *A l'Antoni Miró* del cantautor Jordi Gil [Gil, J. (2007). *Íntimament* (1ª ed.) [CD]. Penàguila: Audioart].

La pintura d'Antoni Miró està íntimament relacionada amb la música i la cançó, en la meua opinió. Cada nit, com escriu Josep Sou: «El pintor, l'artista, el creatiu, escolta les músiques que s'enflen en l'atmosfera del seu estudi, i que li genera la cobertura ideal per a dibuixar mons sense ancoratges». És impossible pensar que cada nota, cada silenci, no condicione el seu treball.

Ha pintat músics i instruments també, ha il·lustrat les portades d'infinitat de discos, però és en la dansa on ha capturat, on ha detingut el temps musical per a atrapar-lo en l'espai de la pintura. Antoni Miró ha pintat Bob Dylan, Carles Santos, Pau Casals, Maria del Mar Bonet, Víctor Jara, Quico Pi de la Serra, Raimon i, sobretot, al seu amic Ovidi Montllor, una amistat que va portar a l'Ovidi a fer de model gestual per a Antoni Miró i és el mateix pintor qui en *A Teresa i Ovidi 2013 / Alcoi* (Acrílic-mixta / llenç, 162 × 114) ha portat a la pintura la cançó *Homenatge a Teresa* [Montllor, O. (1972). *Un entre tants* (1ª ed.) [LP]. Barcelona: Discophon].

La gran majoria de la representació de músics en la seua obra, però, no són músics en actuació, són els seus rostres, les seues mirades interrogadores en el camí de la conscienciació de la pròpia pintura d'Antoni Miró, referents pels seus valors i visions estètiques. Com diu Fernando Castro, Antoni Miró «fixa imatges malgrat tot, amb una actitud ètica constant».

És aquesta actitud ètica, el fil roig que ha connectat les pintures seleccionades amb les obres musicals que presentem en *Antoni Miró, pintura musicada*. La figuració crítica, la crònica de la realitat fins a la descripció descarnada de la inhumanitat de les ciutats i del món «per a denunciar les guerres, la discriminació racial, l'explotació dels homes, l'hegemonia dels imperis (econòmics o militars), la destrucció

del nostre planeta, les misèria de la nostra pròpia història» en paraules de Giral·t-Miracle, per a «tractar d'oferir instàncies crítiques emancipadores (...) amb precisió i sempre amb fúria» com escriu Fernando Castro. Amb una mirada valenciana que segons Joan Maria Pujals «té sovint un to grotesc, esperpèntic, satíric» perquè malgrat el desastre global contemporani, en Antoni Miró, com escriu Corredor-Matheos: «el color, llavors, en contraposició amb allò que es denuncia, té notes alegres». Aquestes «notes alegres», aquestes línies, perspectives i colors estan recollides en *Antoni Miró, pintura musicada*, des de la pluralitat estilística de les diferents propostes musicals que s'hi han aplegat.

FELIU VENTURA

TARDOR A PARÍS 2009-2018
(Gràfica digital, 50 × 70) Antoni Miró

Cançó de Júlia
CELERITATS

VENCEREM 1972-2018
(Gràfica digital, 50 × 50) Antoni Miró

Cançó de Pau Alabajos
VENCEREM

LA POLI A RIO J. 2014-2018
(Gràfica digital, 50 × 70) Antoni Miró

Cançó de Lu Rois
ESTEL D'HORABAIXA

QUATRE CRITS 2011-2018
(Gràfica digital, 50 × 50) Antoni Miró

Cançó de Miquel Gil
CRITS

CATALUNYA DIU PROU 2013-2018
(Gràfica digital, 50 × 70) Antoni Miró

Cançó de Cesk Freixas
TORNAR

VALISA 2001-2018
(Gràfica digital, 50 × 50) Antoni Miró

Cançó de Mireia Vives
i Borja Penalva: **LA RÈPLICA**

MENDICAR 2010-2018
(Gràfica digital, 50 × 70) Antoni Miró

Cançó de Mara Aranda
MENDICAR

COSTA BLANCA 1993-2018
(Gràfica digital, 50 × 50) Antoni Miró

Cançó d'El Diluvi
COSTA BLANCA 1993

POEMES RECITATS

ANTONI MIRÓ QUAN MIRA

Marc Granell / Interpretat per Pepa Alòs

A ANTONI MIRÓ

Josep Piera / Interpretat per Francesc Anyó

A ANTONI MIRÓ DES DE BARCELONA

Ovidi Montllor / Interpretat per Pepa Alòs i Francesc Anyó

A TONI MIRÓ

Isabel Clara Simó / Interpretat per Pepa Alòs

CATÀLEG PINTURA MUSICADA
2018

Ajuntament
Bocairent
Cultura

MU
SEU
autògrafs

CÀTEDRA
ANTONI MIRÓ
D'ART CONTEMPORANI
UNIVERSITAT D'ALACANT
AJUNTAMENT D'ALICORI
AJUNTAMENT D'OTIS